

A 80 éves örökifjú: Éneklő Ifjúság

Kodály gyermekkarest

*„Ünnepre jöttünk zengő énekszóval:
hadd szóljon orgona s a szárnyaló dal.”*

Kerényi Györgynek Hans Leo Hassler kórusművéhez írott szavaival kezdem megemlékezésemet e kettős évfordulón.

Éneklő Ifjúság néven először 1934. április 28-án tartottak hangversenyt, ugyancsak a Zeneakadémia Nagytermében. Ennek 80. évfordulójára emlékeztünk a 85 évvel ezelőtt, 1929. április 14-én elhangzott első *Kodály gyermekkarest* műsorának hiánytalan felidézésével.

Azt több ok tette lehetetlenné, hogy ugyanazokat az iskolákat, vagy legalább jogutódjukat kérjük fel az emlékesten való közreműködésre, amelyeknek kórusai a legendás hangversenyen szerepeltek: vagy nem is léteznek, mint például a Wesselényi utcai polgári fiúiskola, melynek épülete helyén is más ház áll, vagy ma nem rendelkeznek a műsor igényeinek megfelelő énekkarral. Azt sem tudtuk megvalósítani, hogy a művek az akkori sorrendben szólaljanak meg, de ez talán jót is tett a műsor dramaturgiájának.

Egy mű, a legelsőnek felhangzó *Pange lingua* orgonakiséretes himnusz azonban a helyén maradt. A Kner nyomda által készített műsorlapon, a Kodály Archívum példányán e műsorszámnál Emma asszony kézírásával olvasható: *bemutató*. Az ismertebb vegyeskari változat mellett szinte bemutatónak kijáró figyelmet érdemel a mű mostani előadása. Az *Öt Tantum ergo* zenei anyagát felhasználó nagyobb ciklikus forma rekonstrukciójához Szabó Miklós karnagy úr kutatásai is hozzájárultak.

Köszönet illeti a karvezető énektanárokat és a kórusok tagjait, hogy az ünnepi estünkön való közreműködést vállalták; személyesen is köszönettel tartozom *Hartyányi Judit* társelnöknek az énekkarok kiválasztásához, felkéréséhez nyújtott körültekintő segítségéért.

Egy gyermekkaresttel kapcsolatban a hivatalos-hivatásos zeneélet és a zenetudományos szemlélet oldaláról felvetődhet a kérdés: lehet-e egy iskolai kórusok, műkedvelőnek tekintendő karok közreműködésével megszólaltatott koncertet zenetörténeti eseménynek tekinteni. Úgy gondolom, hogy igen, mert mi más lett volna, amikor a mostani emlékünnepeünk „tárgyát” képező esemény előtt négy évvel, 1925 tavaszán Kodály Zoltán magyar dalestjén az első gyermekkarai, a *Villő* és a *Túrót eszik a cigány* először megszólaltak, vagy amikor 1937-ben Kecskeméten, majd Budapesten első ízben csendültek fel Bartók gyermekkari művei. Kodály kezdeményezése nyomán – nemcsak az ő műhelyéből kikerülve –

hatalmas gyermekkari irodalom jött létre, egyszerre pedagógiai és művészi céllal. Ma is, vagy ma talán még inkább, úgy láthatjuk: Kodály iskolapéldát adott: a szóban megfogalmazott elvet zeneművek sorával igazolva: „csakis művészi érték való a gyermeknek.” Abban is példa adott, hogyan lehet a népdalt, a népi gyermekjátékdalt a magas művészet értékei közé emelni.

Bárdos Lajos emlékezéseiből tudjuk, hogy a *Magyar Kórus* kiadó, illetve azonos című lapja és az *Énekszó* című folyóirat által elindított, Kodály kezdeményezését kiteljesítő folyamat eredménye volt az egyre gazdagodó gyermekkari irodalom, s 1934-re már tetemes mennyiségű kompozíció gyűlt össze, egyre több énektanár-karnagy vállalkozott a régi mesterek újra felfedezett és a kortársak új szellemet képviselő darabjainak megtanítására, előadására. Bárdos Lajos felesége, Irénke asszony adta az ötletet, hogy tartsanak „iskolaközi” hangversenyt, s hogy a dalos sereglésnek adják az *Éneklő Ifjúság* nevet.

Azt is Bárdos tanár úrtól tudjuk, hogy az Éneklő Ifjúság név használatára csak azok a dalostalálkozók voltak jogosultak, amelyekben legalább négy-öt énekkar szerepelt, és amelyen volt közös ének. Erre a célra a kezdetektől a kánonéneklést találták a legalkalmasabbnak. Egy 19. századi osztrák zeneszerző, Ludwig Ernst Gebhardi (1787–1862) remekül hangzó Glória-kánonja, Kerényi György magyar szövegével vált szinte kötelező darabjává a karénekes összejöveteleknek. Az akkor már néhány éves gyakorlat (és a Berzsenyi évforduló) ihlette Kodály Zoltán nagy kánonját 1936-ban. Ez volt az egyetlen mű hangversenyünk műsorában, mely nem az 1929-es programban hangzott el először.

Jegyezzük fel emlékestünk műsorát:

Pange lingua – Aquinói Szent Tamás himnusza. A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Laudate és Jubilate kórusa, vezényelt Sapszon Ferenc, közreműködött Harmath Dénes orgonaművész.

Villő, Táncnóta – Andor Ilona Gyermekkar, vezényelt Tamási Kinga;

A süket sógor, Gergely-járás – Hunyadi János Iskola Nagykórusa, vezényelt: Igaliné Büttner Hedvig;

Cigánysírató – Kós Gyermekkar, vezényelt: Hraschek Katalin;

Gólyanóta, Isten kovácsa – Marczibányi téri Kodály iskola Gyermek-kara, vezényelt Óri Csilla és Uherezky Eszter;

Lengyel László, Túrót eszik a cigány – Vörösmarty Leánykar, vezényelt Gyombolai Bálint; *Jelenti magát Jézus, Újesztendőt köszöntő* – Szent István Király Nőikar, vezényelt Tökés Mária Tünde;

Pünkösddőlő – Magnificat Ifjúsági Kórus, vezényelt Szebellédi Valéria.

A műsort záró nagy kánon, Kodály-Berzsenyi: *A magyarokhoz* című művét, körülénekelve a középen helyet foglaló közönséget, az egyesített kórus, több mint 400 énekes adta elő. A szünni nem akaró tapsokra válaszul ismét megszólalt az összkar, Sapszon Ferenc vezetésével, a közönséget is bevonva az éneklésbe.

A hangverseny megvalósításához – Balog Zoltán miniszter úr döntése nyomán – az NKA miniszteri keretéből kaptunk támogatást. Nagy vállalkozásunk fővédnöke Kodály Zoltánné volt, védnökei pedig dr. Vigh Andrea, a Zeneművészeti Egyetem rektora, dr. Bónis Ferenc zenetörténész, a MKT korábbi elnöke, aki az 1970-es években az Ifjúsági Rádió zenei szerkesztőjeként az Éneklő Ifjúság mozgalom akkori fellendülésének egyik legfőbb segítője volt, Daróci Bárdos Tamás zeneszerző, a Bárdos Lajos Társaság társelnöke pedig az alapító mesterek szimbolikus és családi képviselőjeként.

A nézőtér széksoraiban nagyjából az éneklők hozzátartozói ültek. Nemcsak az ő tapsaikból ítélve, de sokak egybehangzóan megfogalmazott véleménye szerint is, a különleges hangulatú, felemelő érzéseket keltő hangverseny méltó volt a mesterművekhez, az Éneklő Ifjúság legszebb hagyományaihoz, s talán betöltötte azt a feladatot is, hogy felhívjuk a figyelmet az iskolai zenei nevelés súlyos gondjaira, de e gondok ellenére mutatkozó szép eredményeire is, az 1929-es minta alapján készült kis plakáton és képeslapon látható kedves éneklő gyerekek mai utódainak művészi teljesítményére.

Ittész Mihály

**AZ ELSŐ ÉNEKLŐ IFJÚSÁG HANGVERSENY
80. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL, A 85 ÉVE MEGTARTOTT
ELSŐ KODÁLY GYERMEKKAREST MŰSORÁVAL**